

УДК 637.5:061.5

Потривасва Н.В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і аудиту

Миколаївського національного аграрного університету

**АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА РІВНІВ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІТЧИЗНЯНИХ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ****ANALYTICAL EVALUATION OF PROFITABILITY OF NATIONAL MEAT
PROCESSING ENTERPRISES****АНОТАЦІЯ**

У статті проведена аналітична оцінка рівнів прибутковості вітчизняних м'ясопереробних підприємств за регіонами. Це дало можливість виявити пріоритетні шляхи подальшого розвитку підприємств м'ясопереробної галузі в напрямку підвищення їх рівнів прибутковості. Запропоновано відповідні заходи щодо підвищення ефективності функціонування м'ясопереробних підприємств.

Ключові слова: аналітична оцінка, ефективність використання ресурсів, прибутковість, збитковість, виробничий потенціал.

АННОТАЦИЯ

В статье проведена аналитическая оценка уровней доходности отечественных мясоперерабатывающих предприятий по регионам. Это дало возможность выявить приоритетные пути дальнейшего развития предприятий мясоперерабатывающей отрасли в направлении повышения их уровней доходности. Предложены соответствующие меры по повышению эффективности функционирования мясоперерабатывающих предприятий.

Ключевые слова: аналитическая оценка, эффективность использования ресурсов, доходность, убыточность, производственный потенциал.

ANNOTATION

This article provides an analytical evaluation of the profitability of national meat processing enterprises by region. This made it possible to identify the priority ways of further development of enterprises of meat industry towards increasing their profitability. Proposed appropriate measures to improve the efficiency of meat processing plants.

Keywords: analytical evaluation, resource efficiency, profitability, losses, production capacity.

Постановка проблеми в загальному вигляді.

В сучасних ринкових умовах проблеми аналітичної оцінки ефективності діяльності підприємств різних галузей економіки набувають все більшої актуальності. Успішне функціонування будь-якого суб'єкта господарювання значною мірою залежить від своєчасного виявлення та усунення негативного впливу слабких сторін фінансово-господарської діяльності підприємств й посилення їх сильних сторін. З метою виявлення пріоритетних шляхів подальшого розвитку підприємств м'ясопереробної галузі актуальною стає аналітична оцінка рівнів їх прибутковості діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналітичною оцінкою та управлінням ефективністю діяльності підприємств займалися такі вітчизняні вчені як: Н. А. Волкова, О. М. Гайдаєнко, Н. С. Шевчук, Г. В. Кошельок, Т. М. Гамма, Я. М. Безнесюк, О. Г. Янковий та

ін. Проте ряд аспектів проблеми потребують подальшого поглибленого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання посилення існуючої методологічної бази щодо практичного використання аналітичних методів оцінки рівнів прибутковості діяльності підприємств залишаються відкритими і потребують поглиблених досліджень. Зазначені питання свідчать про те, що порядок практичної реалізації аналітичної оцінки рівнів прибутковості діяльності м'ясопереробних підприємств є дуже цікавим з наукової точки зору, оскільки містить багато дискусійних аспектів, які потребують подальшого наукового дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є надання детальної аналітичної оцінки рівнів прибутковості діяльності вітчизняних м'ясопереробних підприємств та ґрунтовних рекомендацій й пропозицій щодо подальшого їх підвищення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з найголовніших галузей харчової промисловості України є м'ясопереробна, оскільки ступінь її розвитку визначає рівень продовольчої безпеки країни та розглядається як потенційне джерело зміцнення позицій України на зовнішніх ринках.

Аналіз динаміки показників прибутковості підприємств Західного регіону показав, що протягом аналізованого періоду на досліджуваних підприємствах спостерігається підвищення рентабельності виробництва та рентабельності продажу, що вказує про збільшення віддачі ресурсів, які були вкладені у виробничий процес [1, с. 240]. Так, якщо в 2014 році на ПАТ «Івано-Франківський м'ясокомбінат» та ПрАТ «Дрогобицький м'ясокомбінат» була присутня збитковість виробництва (5,51 та 6,81%), то вже в 2015 році основна операційна діяльність була прибутковою й рентабельність виробництва становила відповідно 15,59 та 15,45% (рис.1). Протягом аналізованого періоду найбільш прибутковим було ПрАТ «Дрогобицький м'ясокомбінат», а аутсайдерами виявилися ТОВ «М'ясний дім» та ПрАТ «Ковельські ковбаси».

На підприємствах Східного регіону присутні негативні тенденції зменшення прибутковості основної операційної діяльності. Так, якщо в

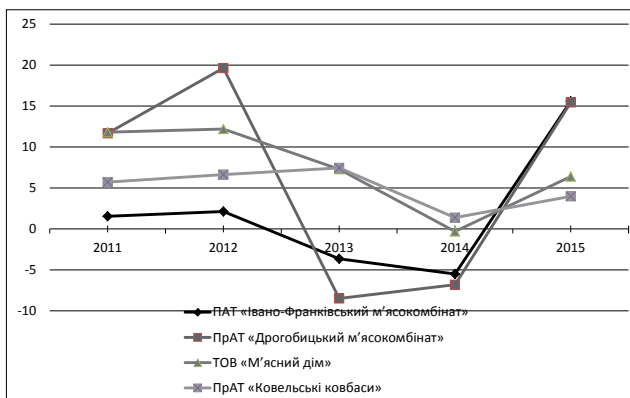

Рис. 1. Динаміка рівнів рентабельності продажу підприємств Західного регіону за 2011-2015 роки

2014 році рентабельність виробництва та продажу на досліджуваних підприємствах знаходилися на рівні 13 та 3%, то в 2015 році дані показники опинилися на рівні 10 та 2% відповідно. Проте протягом аналізованого періоду підвищилася рентабельність оборотного капіталу, що свідчить про підвищення ефективності його використання (рис. 2).

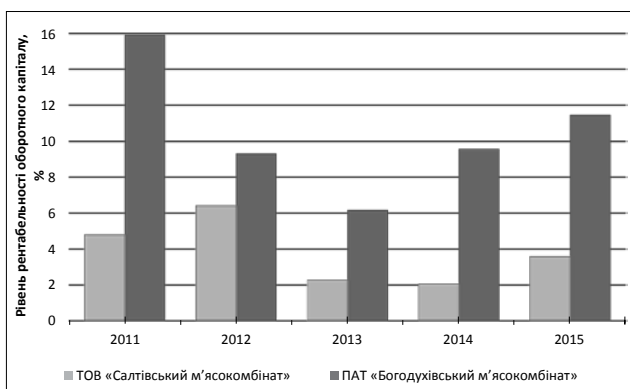

Рис. 2. Динаміка рівнів рентабельності оборотного капіталу підприємств Східного регіону за 2011-2015 роки

Протягом аналізованого періоду майже на всіх підприємствах Центрального регіону присутнє зменшення всіх видів рентабельності. Так, падіння ефективності використання виробничих, фінансових ресурсів та рівня ділової активності призвело до зменшення прибутковості основної операційної діяльності, зниження ефективності використання власного, основного та оборотного капіталу [2, с. 303]. Не дивлячись на зазначену негативну тенденцію, ПАТ «Козятинський м'ясокомбінат» протягом аналізованого періоду вдалося досягти найвищої прибутковості діяльності (рис. 3).

Рекордних значень збитковості виробництва та продажу в 2015 році серед підприємств Північного регіону отримали ПАТ «Коростенський м'ясокомбінат» та ПАТ «Ніжинський м'ясокомбінат» (17,02; 19,36; 26,7 та 17,10% відповідно), що вказує на падіння рівня ділової активності та зниження фінансової стійкості.

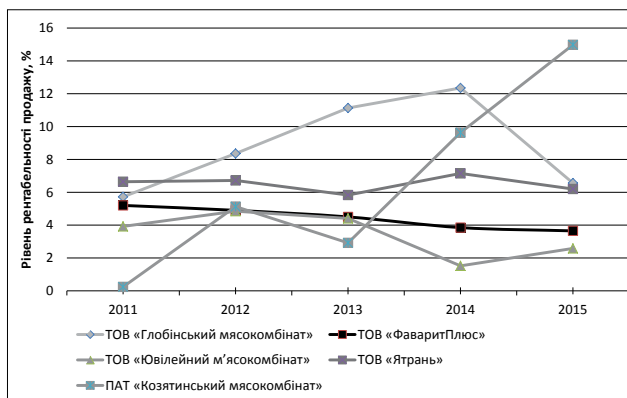

Рис. 3. Динаміка рівнів рентабельності продажу підприємств Центрального регіону за 2011-2015 роки

Протягом 2011-2015 років збільшення збитковості власного, основного та оборотного капіталу спостерігалось на ПАТ «Бердичівський м'ясокомбінат». Так, в 2015 році порівняно з 2012 роком збільшилася збитковість власного, основного та оборотного капіталу й досягла 29,38, 18,08, 30,09% відповідно. Проте, не дивлячись на зниження ефективності використання виробничих та фінансових ресурсів ТОВ «Антонівському м'ясокомбінату» та ТОВ «Житомирському м'ясокомбінату», вдалося недопустити виникнення збитковості й збільшити прибутковість своєї діяльності. У 2013 році саме цим підприємствам були характерні рекордні значення рентабельності виробництва (рис.4).

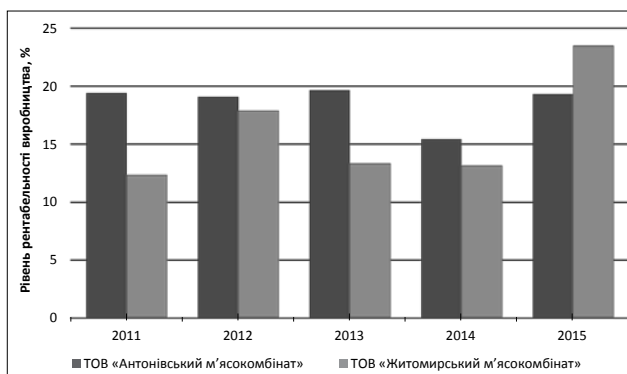

Рис. 4. Динаміка рівнів рентабельності виробництва підприємств Північного регіону за 2011-2015 роки

Протягом аналізованих років на підприємствах Південного регіону простежується позитивна тенденція до збільшення рентабельності продажу, що свідчить про покращення їх виробничо-збутової діяльності [3, с. 125]. Підвищення ефективності використання капіталу протягом аналізованого періоду спостерігається на ПП «Південь-М'ясо», ТОВ «Лібра», ТОВ «Онісс», ПП «Гармаш», ТОВ «Бердянські ковбаси». Найбільші значення рентабельності основного та оборотного капіталів в 2015 році характерні для ТОВ «Лібра» (рис. 5).

З найбільшою віддачею використовували наявний виробничо-фінансовий потенціал протягом досліджуваного періоду такі підприємства Південного регіону як ТОВ «Лібра», ТОВ «Онісс», ПП «Золотий теленок», а аутсайдерами виявилися ТОВ «Одеський м'ясопереробний завод», ПрАТ «Одеський м'ясокомбінат», ПрАТ «Українські ковбаси».

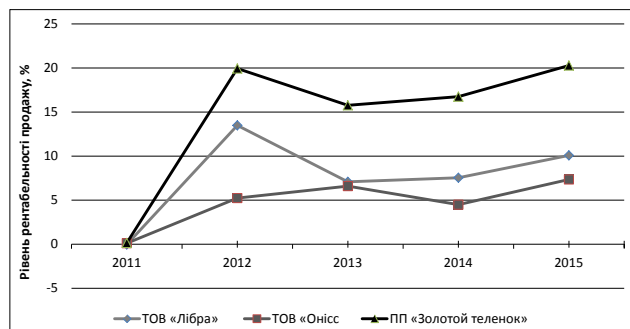

Рис. 5. Динаміка рівнів рентабельності продажу підприємств Південного регіону за 2011-2015 роки

Отже, в результаті здійснення аналізу прибутковості м'ясопереробних підприємств за регіонами виявлено, що найефективніше використовують наявні виробничі та фінансові ресурси з найбільшою віддачею підприємства Західного та Південного регіону, а аутсайдерами виявилися підприємства Центрального та Північного регіонів.

Детально проведена аналітична оцінка рівнів прибутковості підприємств м'ясопереробної галузі дозволила виділити ключові проблеми, з якими вони стикаються, а саме: зменшення ефективності використання виробничих та фінансових ресурсів; перевищення темпів зростання сукупних витрат над темпами зростання сукупних доходів та падіння рівнів ділової активності.

Враховуючи результати проведеного аналізу, пропонуємо відповідні заходи щодо підвищення прибутковості діяльності вітчизняних м'ясопереробних підприємств, а саме: рефінансування дебіторської заборгованості; недопущення зростання неліквідних залишків товарно-матеріальних цінностей; розрахунок платіжного календаря; впровадження системи управління якістю продукції; створення власної сировинної бази; використання та збільшення позикового капіталу до тих мір, поки його використання призводить до збільшення рентабельності загального капіталу та ефекту фінансового левериджу.

Пріоритетним напрямом підвищення прибутковості підприємств м'ясопереробної галузі є побудова відповідних вертикальних інтеграційних

об'єднань, які дадуть їм можливість створити власну сировинну базу, а отже й суттєві засади для подальшого сталого розвитку [5, с. 10].

Найкращою формою інтеграції є кластер. Саме кластерні засади інтеграційного об'єднання розширюють межі та можливості самого процесу інтеграції. Учасники такого об'єднання, з одного боку, взаємодіють між собою, а з іншого – зберігають конкурентні відносини. Кластер забезпечує регіональний розвиток на науковій основі: поєднує у собі взаємодію усіх сфер агропромислового виробництва, владних інститутів та науки. Він виступає формою територіально-галузевого рівноправного об'єднання підприємств, яке забезпечує інноваційний та конкурентоспроможний розвиток регіону.

Висновки. Проведення аналітичної оцінки рівнів прибутковості вітчизняних м'ясопереробних підприємств за регіонами дало можливість виявити тенденції їх функціонування та пріоритетні шляхи подальшого розвитку в напрямку підвищення рівнів прибутковості.

Практичне впровадження наведених рекомендацій дозволить підприємствам ефективно використовувати власний виробничий потенціал, зберігати свої позиції на внутрішньому ринку або розширювати певний його сектор та підвищити конкурентоспроможність вітчизняної м'ясопереробної галузі на зовнішній ринковій арені.

Перспективою подальших досліджень у даному питанні може розглядатися формування нових напрямків удосконалення методики аналітичного оцінювання прибутковості діяльності м'ясопереробних підприємств України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Волкова Н. А. Аналіз конкурентоспособности пищевых предприятий / Н. А. Волкова, Д. В. Яцковой // Вестник ТвГУ. Серия: Экономика и управление. – 2015. – №1-1. – С. 237-243.
2. Шевчук Н. С. Аналіз ресурсного потенціалу підприємства як фактор оптимізації бізнес-процесів / Н. С. Шевчук, О. М. Гайдаєнко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка: збірник наукових праць. – 2016. – Випуск 1(47). – Том 1. – С. 301-306.
3. Янковий О. Г. Факторний аналіз прибутку м'ясопереробного підприємства / О. Г. Янковий, Г. В. Кошельок // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2010. – № 3 (53). – С. 122-127.
4. Безнесюк Я. М. Проблеми та перспективи розвитку м'ясопереробної галузі / Я. М. Безнесюк // Агросвіт. – 2012. – № 12. – С. 58-61.
5. Гамма Т. М. Вертикальна інтеграція підприємств АПК як ключовий фактор продовольчої безпеки України / Т. М. Гамма // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: збірник наукових праць ХНАДУ. – 2015. – №1(8). – Т. 2. – С. 5-12.